

Sygn. akt II UK 599/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku M. M.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.  
o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 22 stycznia 2019 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt VII U [...], oddalił odwołanie wnioskodawcy M. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 17 czerwca 2016 r. w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa.

Wyrokiem z dnia 26 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację M. M. od powyższego wyroku Sądu Okręgowego.

Wnioskodawca M. M. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego, a to:

a) art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE nr L. 166/1 z 30 kwietnia 2004 r. z późn.

zm.), zwanego dalej „Rozporządzeniem podstawowym” w zw. z art. 16 ust. 2 i 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r., dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz.Urz. UE nr L 284/1 z 30 października 2009 r. z późn. zm.) - zwanego dalej „Rozporządzeniem wykonawczym”, przez jego niezastosowanie, co skutkowało uznaniem przez Sąd drugiej instancji, że wnioskodawca od dnia 1 czerwca 2015 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, mimo wykonywania pracy najemnej na terenie Słowacji oraz prowadzenia działalności na własny rachunek na terenie Polski oraz obowiązywania normy kolizyjnej w tym zakresie, wskazującej na pierwszeństwo ustawodawstwa państwa miejsca wykonywania pracy najemnej.

b) art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 w zw. z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 przez jego bezpodstawne zastosowanie, mimo że sąd nie miał kompetencji do oceny charakteru pracy wnioskodawcy na terenie Słowacji;

2. naruszenie prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. przez niedokonanie przez Sąd II instancji wszechstronnej analizy całego materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, w szczególności przez pominięcie niezachowania wymaganego trybu przez organ rentowy w celu wyjaśnienia wątpliwości co do marginalnego charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę, a także kwestii niezwrócenia się do odpowiedniego organu słowackiego o podjęcie stosownych działań i mimo niewyjaśnienia tychże kwestii uznanie przez Sąd drugiej instancji, iż wyrok Sądu I instancji i poprzedzająca go decyzja organu rentowego z dnia 17 czerwca 2016 r. wydana została w granicach prawa.

b) art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 i art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c. polegający na nieuwzględnieniu przez Sąd drugiej instancji nieważności postępowania, wywołanej pozbawieniem możliwości obrony przez pracodawcę słowackiego swoich praw, jako zainteresowanego w sprawie.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o:

1) uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt VII U [...], i decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 17 czerwca 2016 r. i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpatrzenia;

2) zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Skarżący wskazał, iż przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia w świetle zgłoszonych zarzutów kasacyjnych oczywista zasadność tego środka odwoławczego, a także nieważność postępowania.

Zdaniem skarżącego nieprawidłowa była ocena Sądu drugiej instancji, iż przeprowadzone przez polskie organy rentowe postępowanie było realizacją przepisów o koordynacji systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy. Sąd drugiej instancji uznał, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, że właściwym dla wnioskodawcy ustawodawstwem jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób prawidłowy postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką w zakresie, który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności, tj. marginalny charakter pracy najemnej. Sąd drugiej instancji w istocie oparł się wyłącznie na tym, że marginalny charakter pracy ustalony został przez organ słowacki, mimo iż nie zostały podane żadne kryteria pozwalające na przyjęcie, że wykonywana praca faktycznie nosi znamiona pracy pomocniczej, co jest niezgodne z art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Brak jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, świadczył o wadliwości postępowania organów rentowych, co uzasadniało uchylenie zaskarżonej decyzji.

W sprawie brak było także jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką w zakresie braku ustalenia aktualnego statusu ubezpieczenia społecznego na Słowacji. Znamienne jest, iż Sąd drugiej instancji wydając zaskarżone rozstrzygnięcie w sprawie w istocie oparł się wyłącznie na tym, że instytucja słowacka nie wniosła sprzeciwu do ustalonego tymczasowo ustawodawstwa.

Brak właściwości Sądu pierwszej jak i drugiej instancji do oceny czy praca wnioskodawcy miała charakter marginalny oraz brak dowodów świadczących o marginalności pracy wnioskodawcy i tym samym o zasadności zastosowania przez organ rentowy art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego, uzasadniał zmianę przez Sąd drugiej instancji zaskarżonego wyroku przez uchylenie zaskarżonej decyzji.

Według skarżącego, dokonanie przez organ polski zmiany w zakresie tymczasowo ustalonego ustawodawstwa ze słowackiego na polski, po otrzymaniu pisma z instytucji słowackiej, w świetle niewyjaśnienia przez tę instytucję przyczyn, dla których uznała pracę wnioskodawcy za marginalną, nie stanowiło realizacji zapisów rozporządzeń w zakresie koordynacji instytucji państw członkowskich.

Jak nadto dodał skarżący, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia także naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów procesowych, przez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego i niedostrzeżenie przez Sąd drugiej instancji, iż doszło do nieważności postępowania i nieuwzględnienia tego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Skarżący wskazał, iż przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadnia w świetle zgłoszonych zarzutów kasacyjnych oczywista zasadność tego środka odwoławczego, a także nieważność postępowania. Z uzasadnienia wniosku wynika, iż skarżący upatruje wadliwości skarżonego orzeczenia w stwierdzeniu przez Sąd – w ślad za organem rentowym – iż praca wykonywana w spornym okresie przez wnioskodawcę na terenie Słowacji miała charakter marginalny, a zatem także wykluczający podleganie wnioskodawcy słowackim ubezpieczeniom społecznym. Skarżący zarzucił także, iż dokonanie przez organ polski zmiany w zakresie tymczasowo ustalonego ustawodawstwa ze słowackiego na polski po otrzymaniu pisma z instytucji słowackiej, w świetle niewyjaśnienia przez tę instytucję przyczyn,

dla których uznała pracę wnioskodawcy za marginalną, nie stanowiło realizacji zapisów rozporządzeń w zakresie koordynacji instytucji państw członkowskich.

Argumentacja skarżącego nie znajduje zrozumienia. Z treści art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z dnia 16 września 2009 r. (Dz.Urz.U.E.L Nr 284) wynika, iż to w kompetencji organu rentowego (instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego), a nie Sądu, mieści się ustalenie ustawodawstwa mającego zastosowanie do zainteresowanego. Tak też stało się w niniejszej sprawie. Polski organ rentowy ustalił pierwotnie, iż do wnioskodawcy stosuje się ustawodawstwo słowackie. W związku z tym niezwłocznie zawiadomił o dokonany przez siebie ustaleniu organ słowacki, który jednakże wniósł sprzeciw. Organ słowacki wyjaśnił, iż w świetle poczynionej przez siebie analizy sytuacji wnioskodawcy, określił charakter jego pracy na terenie Słowacji jako marginalny, a tym samym wykluczający podleganie ubezpieczeniom społecznym na Słowacji. Polski organ rentowy wydał zatem decyzję o podleganiu wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu, akceptując ocenę zatrudnienia wnioskodawcy, dokonaną przez organ słowacki.

Sąd wydający zaskarżone orzeczenie ocenił, iż w związku z powyższym wyczerpana została procedura z art. 16 powołanego rozporządzenia.

Sąd Najwyższy podziela zapatrywanie Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym Sąd Ubezpieczeń Społecznych rozpoznaje odwołanie od określonej decyzji organu rentowego, przy czym przedmiot sporu ogranicza się do orzeczenia pozytywnie lub negatywnie o podleganiu ubezpieczeniom w polskim organie rentowym. Jednakże, jak słusznie podkreślił Sąd, przedmiotem oceny w świetle powyższego nie może być ocena ważności tytułu ubezpieczenia społecznego realizowanego na terenie innego kraju członkowskiego i innego niż miejsce zamieszkania wnioskodawcy. Nieskuteczne są zatem wszelkie zarzuty ukierunkowane na ustalenie podlegania, bądź niepodlegania, wnioskodawcy słowackiemu ubezpieczeniu społecznemu, która to okoliczność wykracza poza zakres kognicji sądu i właściwości polskiego organu rentowego. W istocie, Sąd polski nie ma możliwości stosowania prawa krajowego obowiązującego w innym państwie członkowskim i oceny w świetle

tamtejszych przepisów stosunku pracy wnioskodawcy (por. np. wyroki z dnia 23 listopada 2012 r., II UK 103/12, OSNP 2013 nr 19-20, poz. 238; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 333/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 47; z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 13; z dnia 21 stycznia 2016 r., III UK 61/15).

Inaczej mówiąc, polski Sąd nie był władny stwierdzić, iż instytucja słowacka dokonała błędnej, niewystarczającej oceny zatrudnienia wnioskodawcy. Nie znalazł także podstaw, by zakwestionować wyczerpanie trybu z art. 16 powoływanego rozporządzenia, skoro organy rentowe porozumiały się ze sobą i ostatecznie zajęły wspólne stanowisko w sprawie. Biorąc pod uwagę opisane okoliczności, nie sposób mówić o oczywistej zasadności przedmiotowej skargi kasacyjnej oraz o nieważności postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.